

Stilte voor de storm: windkracht 13!

Een verslag

Harmanne Menkveld is klinisch psycholoog / psychotherapeut en zelfstandig gevestigd te Maastricht.

De workshop Stilte voor de storm: windkracht 13! werd gegeven door Ilse Sleutel, dramatherapeut en psychodramatherapeut in opleiding en Pepijn Steures, psychiater en groepstherapeut in opleiding, beiden werkzaam bij de afdeling voor klinische psychotherapie De Zwaluw, Centrum voor Persoonlijkheidsstoornissen, Symfora Groep te Amersfoort en vond plaats op de studiedag Groepskracht 13, gehouden op 12 maart 2010 in De Reehorst te Ede.

De druk bezochte workshop ging van start met een kort voorstellingsrondje waarbij alle aanwezigen hun naam, werksetting en discipline noemden. Hieruit werd duidelijk dat er veel verschillende disciplines uit heel uiteenlopende werksettings vertegenwoordigd waren. Met als grote verbindende factor: ieders affiniteit met groepen.

Het inhoudelijk deel van de workshop begon met een uiteenzetting over afdeling *De Zwaluw* door Steures, met behulp van een powerpointpresentatie. De Zwaluw is een instituut waar ambulante behandeling plaatsvindt van cliënten van 18 tot 30 jaar met een diagnose persoonlijkheidsstoornis en eventueel een comorbide As I-stoornis. De behandeling bestaat met name uit groepstherapie.

In de verdere uitleg werd ingegaan op therapie-interfererend gedrag door cliënten en de therapeutische mogelijkheden om daarmee om te gaan. Therapie-interfererend gedrag werd gedefinieerd als: al het gedrag waarmee de cliënt zich aan een behandeling of therapie onttrekt of het effect ervan te niet doet. Twee soorten therapie-interfererend gedrag werden onderscheiden:

- het zich niet verbinden aan de afdelingsregels;
- het probleemgedrag waarmee de cliënt zich aanmeldt.

De processen die plaatsvinden in de groep werden nader toegelicht aan de hand van literatuur van Berk en Yalom en met name de destructieve krachten in de groep werden benaderd vanuit de theorie over de anti-groep van Nitsun.

Het grote belang van heldere afspraken en sancties, voorafgaande aan de behandeling en tijdens de behandeling, werd benadrukt. Dit werd omschreven als de managementbenadering. Deze managementbenadering dient verbonden te worden met de therapeutische benadering. In de therapeutische benadering gaat het om de genezende elementen als het wekken van hoop, universa-

liteit (het lotgenotengevoel), het geven van informatie, leren meer altruïstisch te zijn, herbeleving van de gezinssituatie, sociale vaardigheden aanleren, nabootsend gedrag, leren van elkaar, groepscohesie, catharsis en existentiële factoren. De heldere afspraken zijn van belang voor het therapieverloop van de cliënten, maar ook voor de therapeuten om hun werk te kunnen doen en te kunnen samenwerken.

Rollenspel

Na deze theoretische beschouwing werd overgegaan tot het spelen van een rollenspel over een groepssituatie. De deelnemende groepsleden kregen allen een rol instructie en twee deelnemers namen de rol van therapeut en cotherapeut op zich. De therapeuten werden in hun rol ondersteund door Sleutel, die in de vorm van het dubbelen van de therapeuten de gedachtes, belevingen en overwegingen bij hun interventies inzichtelijk maakte. Centraal thema in de gespeelde groepssituatie was het bestaan van een geheim in de groep, hetgeen bij de verschillende groepsleden zeer uiteenlopende emoties en reacties opriep. Reacties waaruit het type persoonlijkheidstoornis, de plaats in de groep van het groepslid et cetera duidelijk afleesbaar waren. Door met name het accent te leggen op de reacties van de therapeuten werd duidelijk hoe lastig, maar ook hoe boeiend zo'n groepssituatie voor therapeuten is en hoe belangrijk het is dat therapeuten hierin kunnen samenwerken.

Door het volle programma was er slechts

beperkte tijd over voor nabeschouwing. De korte tijd die restte werd op verzoek van Steures en Sleutel vooral besteed aan een terugblik op de workshop. Vooral omdat het de eerste keer was dat zij deze workshop gaven, waren zij heel benieuwd hoe de aanwezigen de workshop gevonden hadden.

De reacties die gegeven werden waren overwegend positief. Zowel de theoretische inleiding als het spelen van het rollenspel en de beschouwing daarop werden als boeiend, leerzaam en herkenbaar beleefd. Velen waren van mening dat de beschikbare tijd te kort was om alle elementen volledig tot hun recht te laten komen. De voorkeur van de aanwezigen ging er dan naar uit om wat minder tijd aan theorie te besteden, om meer tijd te hebben voor het rollenspel en met name voor de nabeschouwing daarvan. Enkele aanwezigen, die zelf dramatherapeut waren, hadden verwacht en gehoopt dat er in deze workshop meer expliciete aandacht besteed zou worden aan de plaats van dramatherapie binnen dit behandelmodel.

Al met al een boeiende workshop om te volgen en om in te participeren. Ik hoop dat het Steures en Sleutel gemotiveerd heeft om deze workshop vaker te geven en dat de gegeven feedback hen daarbij tot nut zal zijn.